

dCIDOB 108. Nacions Unides, un model en qüestió.

Introducció.

Nacions Unides: un model en qüestió

L'11 de febrer de 1945, pocs mesos abans de la finalització de la Segona Guerra Mundial, el president dels Estats Units, Franklin Delano Roosevelt, el primer ministre del Regne Unit, Winston Churchill, i el secretari general del Comitè Central del PCUS, Iósif Stalin, declaren a Ialta (Ucraïna) la seva determinació d'establir una organització internacional per al manteniment de la pau i la seguretat internacionals. Dos mesos més tard, delegats de 50 nacions redacten la Carta de Nacions Unides a San Francisco. El 24 d'octubre, la Carta és ratificada, entre d'altres, pels cinc membres del recent creat Consell de Seguretat. Naixia l'Organització de les Nacions Unides (ONU). Seixanta-quatre anys més tard, l'Assemblea General, màxim òrgan de representació de l'organització, consta de 192 estats membres.

Per aconseguir els seus objectius, les Nacions Unides van centralitzar la seguretat col·lectiva en una estructura, el Consell de Seguretat, que l'havia de garantir. Paral·lelament, es van constituir estructures per fer front a tasques d'organització (Secretaria), de supervisió de territoris fideïcomissaris (Consell d'Administració Fiduciària), de resolució judicial de conflictes (Cort Internacional de Justícia) i d'elaboració de polítiques per a la cooperació i el desenvolupament socioeconòmic (ECOSOC), estructures a partir de les quals ràpidament van originar-se una munió d'òrgans subsidiaris –agències, programes, fons, oficines, departaments, organitzacions, comissions, fòrums, comitès, consells. Amb aquests, es va acabar constituint l'actual sistema de Nacions Unides.

L'ONU va néixer en un moment molt concret, en un món que ràpidament va esdevenir bipolar. Sis dècades més tard, la situació ha canviat. El món d'avui està globalitzat i és, cada cop més, multipolar. Però l'organització, amb una capacitat dinàmica d'adaptació als canvis socials posada de manifest en altres moments, no sembla haver pres consciència de la nova realitat i, afectada per la debilitat del seu finançament, ha estat en molts moments superada per les accions bilaterals d'alguns dels seus estats membres i el paper cada cop més rellevant de les institucions financeres multilaterals. La ineficàcia de l'ONU per aconseguir els seus objectius ha anat creixent alhora que perdia credibilitat entre la ciutadania mundial.

Però les Nacions Unides continuen essent, malgrat les seves limitacions i incoherències, el millor fòrum de representació dels pobles de la terra. L'actual debat es mou entre la seva reforma i la seva refundació. No es qüestionen tant les finalitats per a les quals van ser concebudes com el fet de si representen la millor forma de governabilitat mundial possible. Darrere les Nacions Unides hi ha els estats. Aquests les van crear i aquests defineixen el camí que han de seguir. Les virtuts i els defectes del sistema són reflex de les virtuts i defectes dels seus estats membres. El canvi –superficial o profund– dependrà de la voluntat d'aquests de desprendre's o no d'una quota de la seva sobirania i del seu poder a favor del sistema, per adaptar-lo als reptes i crisis globals del temps present, necessitat d'una governabilitat mundial representativa, eficaç i eficient.